

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการธนาคารขยะ ในโรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209

นิตยาภรณ์ สุไกรธ¹, นภัทิพย์ คำแร่¹

¹ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 44150

นิตยาภรณ์ สุไกรธ, นภัทิพย์ คำแร่. (2562). การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการธนาคารขยะ
ในโรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209. วารสารวิทยาการสิ่งแวดล้อมไทย ปีที่ 2(3), 2562 : 69 – 81.

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการธนาคารขยะในโรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมภารกิจขยะและความรู้ ก่อนและหลังการส่งเสริม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 จำนวน 307 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมการจัดการธนาคารขยะ คือ ผู้นำนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 จำนวน 54 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย คู่มือ แบบทดสอบความรู้ แบบวัดพฤติกรรม และแบบวัดการมีส่วนร่วม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ Paired t – test ผลการศึกษา พบว่า ก่อนการส่งเสริมผู้นำนักเรียน มีความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง หลังการส่งเสริมอยู่ในระดับสูง เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการส่งเสริม พบว่า ผู้นำนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังการส่งเสริมมากกว่าก่อนการส่งเสริมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ก่อนการส่งเสริมนักเรียนมีพฤติกรรมภารกิจขยะอยู่ในระดับปฏิบัติปานกลาง และหลังการส่งเสริม 1 เดือนนักเรียนมีพฤติกรรมภารกิจขยะอยู่ในระดับปฏิบัติค่อนข้างบ่อย เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมภารกิจขยะก่อนและหลังการส่งเสริม พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมภารกิจขยะหลังการส่งเสริมสูงกว่าก่อนการส่งเสริมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังการส่งเสริมผู้นำนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการธนาคารขยะอยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ : การส่งเสริม การมีส่วนร่วม ธนาคารขยะ ผู้นำนักเรียน พฤติกรรม ความรู้

The promotion of students' participation in waste banks management in Srikosumwittayamittapab 209 school

Nittayaporn Sukraiti¹, Namtip Cumrae¹

¹ Faculty of Environment and Resource Studies Mahasarakrm University
Kham Riang Sub-district, Kantharawichai District Maha Sarakham Province 44150

Nittayaporn Sukraiti, Namtip Cumrae. (2019). The promotion of students' participation in waste banks management in Srikosumwittayamittapab 209 school. Thai Journal of Environmental Studies Vol. 2(3), 2019 : 69 - 81.

Abstract

The purposes of this study were to promote of students' participation in waste banks management in Srikosumwittayamittapab 209 school and to study and compare behavior and knowledge taking garbase and after promotion. The sample used in the study were 307 students in grade 1 – 6 and the sample used to promote participation in waste bank management were the leader of 54 students in grade 4 – 6. The research tools were manual, knowledge test, behavior test and participatory test. The data were analyzed by frequency, mean, standard deviation and paired t-test. The finding were that before promotion, student leaders had knowledge score at moderate level, after promoting, had at high level. When compared means score between before and after the promotion indicated that student leaders had knowledge score after more than before significant at .05. Before promoting, students had behavior score at practical level, after promoting, had practice quite often level. When compared means score between before and after indicated that student had behavior score after more than before significant promotion at .05 and after promotion student leaders had participatory score at moderate level.

Keywords : promotion, participation, waste bank, student leader, behavior, knowledge

1. บทนำ

นับตั้งแต่อดีตมาสู่ปัจจุบันปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญที่อยู่คู่กับสังคมไทยมายาวนานและนับวันยังมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น สาเหตุเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะมูลฝอยทุกปีตามอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การขยายตัวทางเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการอุปโภคบริโภคของประชาชน (อรรถสิทธิ์ เทียนหุบ, 2553 : 390) ในขณะที่เดียวกันปริมาณขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง มีอัตราที่ต่ำลง แม้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ทั้งการจัดเก็บการเคลื่อนย้าย รวมทั้งการทำลายจะได้รับการจัดสรรงบประมาณในการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น แต่ก็ยังไม่เพียงพอกับปริมาณขยะมูลฝอยที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกๆ ปี (กรมควบคุมมลพิษ, 2556 : 3 - 2) ซึ่งทั้งนี้ในปี พ.ศ. 2559 พบว่า มีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นของประเทศไทย 27.06 ล้านตัน ซึ่งคิดเป็นอัตราการเกิดขยะมูลฝอยที่ 1.14 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน (กรมควบคุม มลพิษ, 2560 : เว็บไซต์)

ในปัจจุบันจะพบเห็นปัญหาการทิ้งขยะเรี่ยราดไม่เป็นที่เป็นทางไม่ว่าจะเป็นที่สวนสาธารณะ ถนนที่ทำงาน หรือแม้กระทั่งโรงเรียนอยู่บ่อยครั้ง โดยเฉพาะโรงเรียนแม้มีถังขยะหรือจุดทิ้งขยะ ตามบริเวณต่างๆก็ยังคงพบว่ามีนักเรียนที่ไม่ทิ้งขยะลงถังขยะแต่จะทิ้งไว้บริเวณรอบๆ เช่น โต๊ะหินอ่อน โต๊ะนักเรียนบนพื้น ท่อระบายน้ำ (การส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2546 : 6) มีนักเรียนส่วนน้อยที่เห็นว่าการทิ้งขยะไม่ถูกที่ทำให้โรงเรียนไม่สะอาด ดูไม่งามตา การป้องกันและควบคุมการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะที่สำคัญ คือ การลดขยะที่แหล่งกำเนิด โดยอาศัยขบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน การลดปริมาณขยะจะสามารถลดค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะตั้งแต่การเก็บรวบรวม ขนส่ง การคัดแยกและใช้ประโยชน์ ตลอดจน การกำจัดขั้นสุดท้ายลดปัญหาสภาวะสิ่งแวดล้อม และประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ (กองอนามัยสิ่งแวดล้อม, 2552 : 10)

การจัดการขยะอย่างถูกวิธีเป็นสิ่งสำคัญและช่วยลดปริมาณขยะที่จะเกิดขึ้นให้น้อยลงไม่ว่าจะเป็นขยะในชุมชน หรือขยะในโรงเรียน หากทุกคนให้ความร่วมมือในการจัดการขยะ และการคัดแยกขยะก็จะทำให้ปริมาณขยะลดลงได้ และนอกจากนี้ธนาคารขยะก็มีส่วนช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยของชุมชน แล้วยังเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญแห่งหนึ่งสำหรับเด็ก ๆ และคนในชุมชน (ดิเรกฤทธิ์ ทวะกาญจน์, 2553 : 3) ธนาคารขยะเป็นวิธีลดปริมาณขยะได้ ธนาคารขยะเป็นรูปแบบหนึ่งของกลยุทธ์ที่แยกย่อยลงยิ่งในการช่วยให้การทำงานของภาครัฐให้มีทิศทางในการจัดการขยะมูลฝอยที่ชัดเจนยิ่งขึ้น นั่นคือ การรู้จักเชื่อมระบบงานจัดการมูลฝอยของตนเองเข้ากับบทบาทชุมชนและโรงเรียนต่างๆ ได้อย่างลงตัว การกำเนิดธนาคารขยะเป็นผลดีต่อสิ่งแวดล้อมที่สามารถดึงชุมชนเข้ามามีบทบาทในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมได้โดยความสมัครใจที่ก่อให้เกิดผลดีแก่ทุกๆ ฝ่ายไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือชุมชนไม่เพียงเท่านั้นธนาคารขยะยังเป็นต้นแบบในการจัดการขยะมูลฝอยที่สามารถจุดประกายแนวคิดให้หน่วยงานต่าง ได้ประสานความร่วมมือกันที่จะคิดค้นรูปแบบการดำเนินงานลักษณะใหม่ ๆ ในการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านอื่นๆ อย่างนี้อีกเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ แหล่งน้ำ อากาศ และ ดิน (กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2560 : เว็บไซต์)

โรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียนทั้งหมด 1,583 คน เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เนื่องจากโรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชนที่มีการบริหารจัดการขยะ แต่ภายในโรงเรียนยังไม่มีจัดการขยะและการคัดแยกขยะที่ถูกวิธี

ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการที่จะส่งเสริมให้นักเรียนในโรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 มีการจัดการขยะในโรงเรียนที่ถูกต้องเหมาะสม และมีการจัดตั้งธนาคารขยะในโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนมีปริมาณขยะลดลง และนักเรียนมีพฤติกรรมในการทิ้งขยะ และการมีส่วนร่วมในการจัดการ ธนาคารขยะที่

ดีขึ้นสามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมการจัดการธนาคารขยะไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการจัดการธนาคารขยะของนักเรียน ก่อนและหลังการส่งเสริมการมีส่วนร่วมการจัดการธนาคารขยะในโรงเรียน

2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมหลังการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการธนาคารขยะในโรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209

3. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมกา
รทิ้งขยะของนักเรียน ก่อนและหลังการส่งเสริมการมีส่วนร่วมการจัดการธนาคารขยะในโรงเรียน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 โรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 จำนวน 1,319 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาพฤติกรรม การทิ้งขยะของนักเรียน คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 โรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 จำนวน 307 คน กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของทาโรยามาเน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการธนาคารขยะ คือ ผู้นำนักเรียนโรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 จำนวน 54 คน โดยกำหนดคุณสมบัติ เป็น หัวหน้าห้อง 18 คน และรองหัวหน้าห้อง 36 คน ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 จำนวน 18 ห้อง

3.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการธนาคารขยะในโรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ความรู้เกี่ยวกับการจัดการธนาคารขยะของนักเรียนในโรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209

2. พฤติกรรมการทิ้งขยะของนักเรียนในโรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209

3. การมีส่วนร่วมของผู้นำนักเรียนในการจัดการธนาคารขยะในโรงเรียนศรีโกสุม-วิทยามิตรภาพที่ 209

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังต่อไปนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการถ่ายทอด

- คู่มือการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการธนาคารขยะในโรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209

2. เครื่องมือในการวัดประเมินผล

- แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการจัดการธนาคารขยะของนักเรียนในโรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209

- แบบวัดพฤติกรรมกา
รทิ้งขยะของนักเรียนในโรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209

- แบบวัดการมีส่วนร่วมในการจัดการธนาคารขยะของนักเรียนโรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209

3.4 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการถ่ายทอด ได้แก่ คู่มือการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการธนาคารขยะในโรงเรียนศรีโกสุม-วิทยามิตรภาพที่ 209 จากการศึกษาความสอดคล้องของคู่มือและความเหมาะสมของคู่มือจากผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิเคราะห์หาค่า IOC พบว่า ทุกด้านมีค่ามากกว่า 0.5 สามารถนำไปใช้ในการถ่ายทอดความรู้ได้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล ได้แก่

2.1 แบบทดสอบความรู้ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ก ข ค และ ง จำนวน 20 ข้อ พบว่าค่า IOC ทุกข้อมากกว่า 0.5 ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบความรู้อยู่ระหว่าง 0.30 – 0.77 และ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.32 – 0.56 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบทดสอบความรู้มีค่าเท่ากับ 0.84

2.2 แบบวัดพฤติกรรมการทิ้งขยะของนักเรียนในโรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ ทุกครั้ง ค่อนข้างบ่อย เป็นครั้งคราว นานๆครั้ง และไม่เคยปฏิบัติ จำนวน 20 ข้อ พบว่า ค่า IOC ทุกข้อมากกว่า 0.5 ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.31 – 0.57 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบวัดพฤติกรรมการทิ้งขยะของนักเรียน มีค่าเท่ากับ 0.83

2.3 แบบวัดการมีส่วนร่วมในการจัดการธนาคารขยะของนักเรียนโรงเรียน ศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 20 ข้อ พบว่า ค่า IOC ทุกข้อมากกว่า 0.5 ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.31 – 0.60 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.84

3.5 การดำเนินการวิจัย

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการธนาคารขยะในโรงเรียนศรีโกสุม-วิทยามิตรภาพที่ 209 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาพฤติกรรมการทิ้งขยะของนักเรียนในโรงเรียนก่อนการส่งเสริม

- ติดต่อประสานงานกับคณะครูและผู้อำนวยการโรงเรียน
- ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมการทิ้งขยะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ในโรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209

ระยะที่ 2 ออกแบบเครื่องมือในการถ่ายทอดและการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการจัดการธนาคารขยะ

การจัดกิจกรรมการส่งเสริมการจัดการธนาคารขยะ

การประชุมคณะทำงาน

การประชาสัมพันธ์

ภาพประกอบที่ 1 การจัดกิจกรรมการส่งเสริมการจัดการธนาคารขยะ

เปิดธนาคารขยะ
สมาชิกธนาคารขยะ

เจ้าหน้าที่ธนาคารเปิดรับสมัคร
และชั่งขยะ

เจ้าหน้าที่คัดแยกขยะ

เจ้าหน้าที่จดนำหน้าของสมาชิกที่นำมาขาย

เจ้าหน้าที่คัดแยกก่อนส่งขายร้านรับซื้อของเก่า

ภาพประกอบที่ 2 ขั้นตอนการดำเนินงานธนาคารขยะ

ระยะที่ 3 ติดตามผลพฤติกรรมกรรมการทิ้งขยะของนักเรียนในโรงเรียนหลังการส่งเสริม 1 เดือน

- นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ผล และสรุปผล

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ
 - 2.1 ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (IOC)
 - 2.2 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
 - 2.3 ค่าอำนาจจำแนก
 - 2.4 ค่าความยากง่าย
3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน คือ Paired t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

4. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการธนาคารขยะในโรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องในการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการธนาคารขยะจากนั้นได้ทำการส่งเสริมแก่ผู้นำนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6

ในโรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 ประกอบไปด้วยการบรรยายและสาธิตจากนั้นเปรียบเทียบความรู้ พฤติกรรม และวัดการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการธนาคารขยะในโรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่209 ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้ก่อนและหลังการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการธนาคารขยะในโรงเรียน พบว่า ผู้นำนักเรียนที่กำลังศึกษา ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียน ศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 มีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับขยะ และธนาคารขยะก่อนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการธนาคารขยะในโรงเรียน เท่ากับ 10.44 คิดเป็นร้อยละ 52.22 และหลังการส่งเสริมการมี ส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการธนาคารขยะในโรงเรียน เท่ากับ 17.14 คิดเป็นร้อยละ 85.70 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้ก่อนและหลังการส่งเสริม พบว่า หลังการส่งเสริมผู้นำนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 มีคะแนนเฉลี่ยความรู้หลังการส่งเสริมสูงกว่าก่อนการส่งเสริมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้ก่อนและหลังการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการธนาคารขยะในโรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 (n=54)

รายการ	ก่อนการส่งเสริม				หลังการส่งเสริม				df	t	P
	\bar{X}	S.D.	ร้อยละ	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ร้อยละ	ระดับ			
ความรู้ (N=20)	10.44	3.67	52.22	ปานกลาง	17.14	1.92	85.70	สูง	53	-16.485	.000*

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการธนาคารขยะในโรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 พบว่า ขั้นตอนการมีส่วนร่วม 6 ขั้นตอน หลังการส่งเสริมนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการจัดการธนาคารขยะในโรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 โดยรวม เท่ากับ 3.41 อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผู้นำนักเรียน มีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจ เท่ากับ 3.38 อยู่ในระดับปานกลาง มีส่วนร่วมในด้านการดำเนินงานเท่ากับ 3.31 อยู่ในระดับปานกลาง มีส่วนร่วมในด้านการรับผลประโยชน์เท่ากับ 3.70 อยู่ในระดับมาก และมีส่วนร่วมในด้านการประเมินผล เท่ากับ 3.26 อยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการทิ้งขยะของนักเรียนในโรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 ก่อนและหลังการส่งเสริม พบว่า นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 โรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการทิ้งขยะก่อนการส่งเสริม เท่ากับ 2.44 อยู่ในระดับปฏิบัตินานๆครั้ง และหลังการส่งเสริม เท่ากับ 3.76 อยู่ในระดับปฏิบัติค่อนข้างบ่อย เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมกรรมการทิ้งขยะก่อนและหลังการส่งเสริม พบว่า หลังการส่งเสริมผู้นำนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 โรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการทิ้งขยะหลังการส่งเสริมสูงกว่าก่อนการส่งเสริมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการทิ้งขยะของนักเรียนก่อนและหลังการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการธนาคารขยะในโรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 (n=307)

รายการ	ก่อนการส่งเสริม			หลังการส่งเสริม			df	t	P
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ			
พฤติกรรมกรรมการทิ้งขยะ (N=5)	2.44	1.32	ปฏิบัตินานๆครั้ง	3.76	0.80	ปฏิบัติค่อนข้างบ่อย	306	-41.371	.000*

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. อภิปรายผล

การศึกษาวิจัย เรื่อง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการธนาคารขยะในศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

1. ความรู้ก่อนและหลังการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการธนาคารขยะในโรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209

ผลการเปรียบเทียบความรู้ก่อนและหลังการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการธนาคารขยะในโรงเรียน พบว่า ผู้นำนักเรียน

โรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 มีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับขยะ และการจัดการธนาคารขยะ หลังการส่งเสริมมากกว่าก่อนการส่งเสริมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการธนาคารขยะในโรงเรียนมีผลทำให้ผู้นำนักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการส่งเสริม ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของประยูร วงศ์จันทร์ (2554 : 356) ได้กล่าวไว้ว่า สิ่งแวดล้อมศึกษา กระบวนการที่ทำให้ประชากรโลกมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมีความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อม ทักษะบ่งชี้และการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดค่านิยมในการมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ เกิดความซาบซึ้งถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดความห่วงใย พร้อมทั้งจะลงมือปฏิบัติป้องกันแก้ไขปัญหาล้อม เพื่อส่งผลให้เกิดความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่อเนืองยาวนาน ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับโลก และเป็นไปตามแนวคิดของอนันต์ ศรีโสภณ (2525 : 6) กล่าวว่า ความรู้ คือ ส่วนหนึ่งของความสามารถทางพุทธิปัญญา ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินความรู้ คือการประเมินการเปลี่ยนแปลงจากความรู้เดิมในสองแนวด้วยกันคือ เนื้อหาที่เรียนและทักษะในการใช้เนื้อหาความรู้ ซึ่งพอจะแบ่งระดับความรู้ได้คือ ความรู้ คือ การเรียนรู้ในลักษณะที่จำเรื่องเฉพาะหรือวิธีปฏิบัติกระบวนการและแบบแผนนั้นๆได้ ความเข้าใจ คือ การที่บุคคลสามารถที่จะเขียนข้อความที่จำได้เหล่านั้นได้ด้วยถ้อยคำของตนเอง สามารถแสดงให้เห็นได้ด้วยภาพให้ความหมายตีความและเปรียบเทียบความคิดอื่นๆหรือคาดคะเนผลที่จะเกิดขึ้นต่อไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชนก พุฒคำภา (2557 : 51) ที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดการขยะโดยนำขยะรีไซเคิลมาใช้เป็นอุปกรณ์งานฝีมือสำหรับโรงเรียนบ้านไคร่นุ่น ตำบลท่าขนอย อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การจัดกิจกรรมการส่งเสริมการจัดการขยะ โดยนำขยะรีไซเคิลมาใช้เป็นอุปกรณ์เป็น

งานฝีมือ โดยมีกิจกรรมรวม 4 วัน หลังการส่งเสริมนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ในระดับดี แสดงให้เห็นว่าการ ส่งเสริมการจัดการขยะรีไซเคิลมาใช้เป็นอุปกรณ์ฝึกงานฝีมือมีผลทำให้ความรู้และการมีส่วนร่วมของนักเรียนเพิ่มมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทพร มณีรัตน์ (2552 : 55 – 62) ที่ศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีระดับความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยในครัวเรือน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ประชาชนที่มีระดับความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยในครัวเรือนต่างกัน มีระดับการจัดการขยะ มูลฝอยในครัวเรือนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เล็ก กมลเกียรติ (2552 : 10) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ ทักษะคิดและพฤติกรรม การกำจัดขยะของประชาชน หมู่ที่ 8 บ้านเกาะวังเพลิง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษา พบว่า ความรู้ เรื่อง การกำจัดมูลฝอยอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยความรู้หลังการส่งเสริมมากกว่าก่อนการส่งเสริม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ น้ำทิพย์ คำแร่ และยุวนิดา สุภา (2557 : 155 – 164) ที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรแก่นตะวันสำหรับชาวบ้านท่าขนอย ตำบลท่าขนอย อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัย พบว่า ชาวบ้านที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้และทัศนคติต่อการปลูกพืชสมุนไพรแก่นตะวันหลังการส่งเสริมสูงกว่าก่อนการส่งเสริมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 แสดงให้เห็นว่าการส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรแก่นตะวันสำหรับชาวบ้านท่าขนอยมีผลทำให้ความรู้ของชาวบ้านเพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการธนาคารขยะในโรงเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับขยะ และการจัดการธนาคารขยะหลังการส่งเสริมมากกว่าก่อนการส่งเสริมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการธนาคารขยะในโรงเรียนศรีโกสุมวิทยา-มิตรภาพที่ 209

ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมหลังการส่งเสริมของนักเรียนในการจัดการธนาคารขยะในโรงเรียน พบว่า หลังการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการธนาคารขยะในโรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 มีคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมโดยรวมเท่ากับ 3.41 อยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องจากนักเรียนมีเวลาในการจัดการธนาคารค่อนข้างน้อย จึงทำให้ภาพรวมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการธนาคารขยะในโรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 อยู่ในระดับปานกลางเป็นไปตามแนวคิดของ อติศักดิ์ สิงห์สีโว (2554 : 41) ได้กล่าวว่าสิ่งแวดล้อมศึกษา คือ กระบวนการทางการศึกษาที่เน้นพัฒนาคนให้เห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม อันเป็นพื้นฐานที่นำไปพัฒนาเจตคติ ความตระหนัก และทักษะในการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและเกิดการสร้างจริยธรรมสิ่งแวดล้อมที่ดี เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและเป็นไปตามแนวคิดของ นรินทร์ ชัยพัฒน พงศา (2546 : 4) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจหรือเคยมาเข้าร่วมด้วยเล็กน้อย ได้เข้าร่วมด้วยมาก เป็นไปอย่างมีอิสระ เสมอภาค มิใช่มีส่วนร่วมอย่างผิวเผิน แต่เข้าร่วมด้วยอย่างจริงจังยิ่งขึ้น และการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบรรเจิด สอพิมาย (2553 : 50 – 52) ได้ศึกษาการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่าระดับ การมีส่วนร่วมในด้านการค้นหาสาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านวางแผนดำเนินงานการมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการลงทุนและปฏิบัติงานการมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสุดท้ายด้านการติดตามและประเมินผลการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ

ปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกตามเพศความคิดเห็นการมีส่วนร่วมเพศหญิง และเพศชายไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญตา ร่มสุข (2552 : 47) ได้ศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมของนักเรียนที่มีต่อโครงการธนาคารขยะรีไซเคิลโรงเรียนหนองวัวซอพิทยาคม อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ได้จำแนกประเภทความต้องการออกเป็น 3 ด้าน พบว่า มีระดับความต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านริเริ่มโครงการ ด้านการวางแผน และด้านการดำเนินงาน จากการศึกษา พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่แน่ใจในการจัดตั้งโครงการธนาคารขยะรีไซเคิล จึงมีข้อเสนอแนะว่าควรให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการธนาคารขยะรีไซเคิลในโรงเรียนเพื่อประกอบในการตัดสินใจในการมีส่วนร่วมของนักเรียนที่มีโครงการธนาคารขยะรีไซเคิลในโรงเรียนหนองวัวซอพิทยาคม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวิช ยะปะนันท์ (2555 : 45) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการสร้างรูปแบบการจัดการขยะของเทศบาลตำบลสอง อำเภอสอง จังหวัดแพร่ พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร วิเคราะห์ปัญหา และแสดงความคิดเห็น และสร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งได้รูปแบบ 3 รูปแบบ คือ การจัดตั้งธนาคารขยะชุมชน การจัดตั้งกลุ่มน้ำหมักชีวภาพ และการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการรวบรวมขยะจากถังเป็นการใช้ถุงขยะ โดยปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในครัวเรือนประมาณวันละ 1.00 – 2.00 กิโลกรัม มีการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งถึงขยะปฏิบัติเป็นประจำร้อยละ 36.50 โดยประเภทขยะต่าง ๆ เช่น กระป๋อง/พลาสติก/ขวดแก้ว/กระดาษ/เศษอาหาร ปฏิบัติเป็นประจำ ร้อยละ 51.20 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภาพร เหลาเพชร (2556 : 49) ได้รณรงค์ลดการทิ้งขยะในพื้นที่ป่าสาธารณะโคกหินลาด ตำบลหนองปลิง อำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม พบว่า หลังการรณรงค์ชาวบ้านมีคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการลดการทิ้งขยะใน

พื้นที่ป่าสาธารณะโคกหินลาดอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการรณรงค์ลดการทิ้งขยะในพื้นที่ป่าสาธารณะโคกหินลาด มีผลทำให้การมีส่วนร่วมของชาวบ้านเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น การส่งเสริมธนาคารขยะรีไซเคิลในโรงเรียนด้วยกระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยมีคู่มือการส่งเสริมเป็นองค์ประกอบในการพัฒนาทักษะของนักเรียน จึงมีผลทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมอย่างเห็นได้ชัดขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของดลญา สุธาบุญ (2556 : 45) ที่มีการรณรงค์เพื่อการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของชุมชนบ้านหนองปลิง ตำบลหนองปลิง อำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมก่อนการอบรมของเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง และหลัง การอบรมอยู่ในระดับมาก ซึ่งหลังอบรมเกษตรกร มีคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมมากกว่าก่อนการอบรม

3. พฤติกรรมการทิ้งขยะของนักเรียนในโรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตรภาพที่ 209 ก่อนและหลังการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการธนาคารขยะในโรงเรียน

ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการทิ้งขยะของนักเรียนในโรงเรียนศรีโกสุมวิทยา-มิตรภาพที่ 209 ก่อนและหลังการส่งเสริม พบว่า นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 โรงเรียนศรีโกสุมวิทยามิตร-ภาพที่ 209 มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการทิ้งขยะหลังการส่งเสริมดีขึ้นกว่าก่อนการส่งเสริม แสดงให้เห็นว่าการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการธนาคารขยะ มีผลทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมการทิ้งขยะที่ดีขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้นำนักเรียนได้นำข้อมูลที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมมาแนะนำและชักชวนให้นักเรียนในห้องทำตาม จึงทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมการทิ้งขยะที่ดีขึ้น เป็นไปตามแนวคิดของ สิทธิโชค วรานุสันติกุล (2548 : 14) ที่ให้ความหมาย “พฤติกรรม” คือ การกระทำของสิ่งมีชีวิตโดยที่รู้สึกตัว และไม่รู้สึกตัวในลักษณะที่สังเกตได้หรือไม่ก็ตามถือว่าเป็นการกระทำทั้งสิ้น และเป็นไปตามแนวคิดของ วิมลสิทธิ์ หรยางกุล (2526 : 35) กล่าวว่า พฤติกรรมมนุษย์นั้นมีความสัมพันธ์ระหว่าง

พฤติกรรมทางจิตหรือพฤติกรรมภายใน ได้แก่ ความคิด ทศนคติ ความรู้สึก ความเชื่อ จะทำหน้าที่ควบคุมพฤติกรรมภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภกร ทิมจรัส (2554 : 12) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการจัดการขยะในครัวเรือนของประชาชนเขตจตุจักรกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัท ระยะเวลาที่อยู่อาศัยอยู่ในครัวเรือนมากกว่า 5 ปี รายได้เฉลี่ยในครัวเรือนต่อเดือนตั้งแต่ 6,665 – 10,000 บาท จำนวนสมาชิก ในครัวเรือนตั้งแต่ 4 – 6 คน ลักษณะที่อยู่อาศัยเป็นชุมชนบ้านจัดสรรและชุมชนแออัดจำนวนใกล้เคียงกัน การรับรู้ข่าวสารโดยทางโทรทัศน์ และมีความรู้เกี่ยวกับกำจัดขยะในครัวเรือนใน ระดับมาก โดยมีพฤติกรรมใน การจัดการขยะระดับปานกลาง และการศึกษาของมยุรี คงแกลง (2552 : 72 – 78) ที่ศึกษาพฤติกรรมการคัดแยกขยะของพนักงาน โรงพยาบาลเกษมราษฎร์ สุขาภิบาล 3 ซึ่งพบว่า การรับรู้ข่าวสาร ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ ทศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ อยู่ในระดับสูง และมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะ อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะ ได้แก่ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ และทศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อายุงาน ลักษณะงานที่ ปฏิบัติ และความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะ และสอดคล้องกับงานวิจัยของปจรรย์ หละดำ (2555 : 25) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการจัดการขยะของครอบครัวริมทะเลสาบสงขลา เทศบาลตำบลสิงหนคร จังหวัดสงขลา ผลการศึกษา พบว่า 1) ครอบครัวในชุมชนริมทะเลสาบสงขลา ในเขต เทศบาลตำบลสิงหนคร จังหวัดสงขลา มีพฤติกรรมการจัดการขยะถูกต้องตามหลักสุขลักษณะใน ระดับสูง และ 2) คุณลักษณะของหัวหน้าครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะของครอบครัวที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ประกอบด้วย 4 ปัจจัย คือ เพศ อายุ อาชีพ และระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะของหัวหน้า

ครอบครัว ส่วนคุณลักษณะอีก 3 ประการ คือ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ และระดับการรับรู้ข่าวสารในการจัดการขยะไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะของครอบครัวในชุมชนริมทะเลสาบสงขลา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันชนะ บุญซึ้ง (2552 : 82) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการทิ้งขยะของประชาชนในเขต เทศบาลเมืองเพชรบุรี พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบต่าง ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทิ้งขยะของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วลัยพร สกุลทอง (2553 : 55) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง ผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง โดยรวม มีพฤติกรรมการจัดการขยะ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีพฤติกรรมการจัดการขยะในระดับมากที่สุด คือ ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ รองลงมา คือ ด้านการลด การเกิดขยะ และด้านการจัดการขยะ โดยในด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ ประชาชนมีพฤติกรรมการ เลือกขยะประเภทกล่องกระดาษ หรือหนังสือพิมพ์เก็บไว้ขายหรือนำกลับมา

7. เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2560). *การจัดการขยะอย่างถูกวิธี*. [ออนไลน์].

ได้จาก : <https://www.schoolofchangemakers.com/knowledge/11678>. [สืบค้นเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2561].

กรมควบคุมมลพิษ. (2556). *รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2555*. กรุงเทพฯ : กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

กรมควบคุมมลพิษ. (2560). *สถานการณ์ที่ผ่านมาจนถึงปี 2559*. [ออนไลน์].

ได้จาก : http://www.pcd.go.th/public/Publications/print_report.cfm?task=wsthaz_annual59. [สืบค้นเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2561].

กองอนามัยสิ่งแวดล้อม สำนักอนามัย. (2552). *พฤติกรรมการทิ้งขยะมูลฝอย*. กรุงเทพฯ : กรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข.

ดลญา สุธาบุญ. (2556). *การรณรงค์เพื่อการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของชุมชนบ้านหนองปลิง ตำบลหนองปลิง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม . โครงการวิจัยสำหรับสิ่งแวดล้อมศึกษา สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*

ดิเรกฤทธิ์ ทะกานูจน์. (2553). *การพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมสำหรับเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาคพิเศษคณะรัฐประศาสนศาสตร์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.*

ใช้ได้อีกในด้านการลดการเกิดขยะ ประชาชนมีพฤติกรรมเลือกใช้ถุงพลาสติกใส่สิ่งของใบใหญ่เพียงใบเดียวมากกว่าใบเล็ก หลาย ๆ ใบ และในด้านการคัด แยกขยะประชาชนมีพฤติกรรม การทิ้งขยะเปียก โดยจะต้องมีถังขยะรองรับเสมอ

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรปลูกฝังให้นักเรียนคัดแยกขยะก่อนทิ้ง เพื่อลดปริมาณขยะในโรงเรียน

2. ควรนำผลการศึกษาพฤติกรรมการทิ้งขยะของนักเรียนไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการทิ้งขยะของนักเรียน

6.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการขยะของนักเรียนในโรงเรียน เพื่อการบริหารจัดการขยะที่ดีของนักเรียน

2. ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการขยะในโรงเรียน

- ทวิช ยะปะนันท์. (2555). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการสร้างรูปแบบการจัดการขยะของเทศบาลตำบลสอง อำเภอสอง จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์สาธาณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา.
- นภาพร เหลาเพชร. (2556). การรณรงค์ลดการทิ้งขยะในพื้นที่ป่าสาธารณะโคกหินลาด ตำบลหนองปลิง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. โครงการวิจัยสำหรับสิ่งแวดล้อมศึกษา สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2546). การมีส่วนร่วมหลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง. กรุงเทพฯ : สิริลักษณ์การพิมพ์.
- นันทพร มณีรัตน์. (2552). การจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. โครงการวิจัยสำหรับสิ่งแวดล้อมศึกษา สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- น้ำทิพย์ คำแร่ และยุวณิดา สภา. (2557). การส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรแก่นตะวันสำหรับชาวบ้านท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. วารสารเกษตรพระวรุณ. 14(2). 155-164.
- นุชนก ผุยคำภา. (2557). การส่งเสริมการจัดการขยะโดยนำขยะรีไซเคิลมาใช้เป็นอุปกรณ์งานฝีมือสำหรับโรงเรียนบ้านไคร้หนู่น ตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. โครงการวิจัยสำหรับสิ่งแวดล้อมศึกษา สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บรรเจิด สอพิมาย. (2553). การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษารองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญตา รมสุข. (2552). ความต้องการการมีส่วนร่วมของนักเรียนที่มีต่อโครงการรณรงค์ขยะรีไซเคิลโรงเรียนหนองวัวซอพิทยาคม จังหวัดอุดรธานี. โครงการวิจัยสำหรับสิ่งแวดล้อมศึกษา สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปิยะดา วชิระวงศกร. (2555). สถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอยของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประยูร วงศ์จันทร์. (2553). วิทยาการสิ่งแวดล้อม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- _____ . (2554). วิทยาการสิ่งแวดล้อม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปาจารย์ หละดำ. (2555). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัวริมทะเลสาบสงขลา เทศบาลตำบลสิงหนคร จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มยุรี คงแกลง. (2552). การศึกษาพฤติกรรมการคัดแยกขยะของพนักงานโรงพยาบาลเกษมราษฎร์สุขาภิบาล 3. สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เล็ก กมลเกียรติไกร. (2552). ความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมการกำจัดขยะของประชาชน หมู่ที่ 8 บ้านเกาะวังเพลง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธาณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วัลย์พร สกุลทอง. (2553). พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยขอประชาชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วันชนะ บุญซึ้ง. (2552). ความสัมพันธ์ของการขัดเกลาทางสังคมกับพฤติกรรมการทิ้งขยะของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิมลสิทธิ์ หรยางกู. (2552). พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภกร ทิมจรัส. (2554). พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

- สิทธิโชค วรรณสุนกุล. (2548). *จิตวิทยาสังคม : ทฤษฎีและการประยุกต์*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- อดิศักดิ์ สิงห์สีโว. (2554). *ความหมายสิ่งแวดล้อมศึกษา*. มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อนันต์ ศรีโสภณ. (2525). *การวัดผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- อรสิทธิ์ เทียนชบ. (2553). *การจัดการขยะสำหรับชุมชน กรณีศึกษาชุมชนอยู่เจริญบุญมาเขตดอนเมือง*.
การประชุมวิชาการเพื่อนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา, กรุงเทพมหานคร.